

„HÁT PÁPA NEM LETTEM, DE ISTEN PAPJA IGEN”

- BEMUTATJUK BÁRÁNY LÁSZLÓ MAGYARSZECSŐDI PLÉBÁNOST -

Júniusban ünnepelte 70. születésnapját Bárány László c. kanonok, magyarszecsődi plébános. Helytörténeti vonatkozású tanulmányai, cikkei Vas megyei újságokban, országos folyóiratokban, tanulmánykötetekben jelentek meg. Túl a hetvenen, változatlan érdeklődéssel, szorgalommal kutatja ma is, szűkebb hazája történetét, művészeti emlékeit.

Életének főbb eseményei három helységhez kötődnek: Kőszeg, Szombathely és Magyarszecsőd, amelyek döntő szerepet játszottak érdeklődésének alakulásában. Kőszegen született, ott nevelkedett.

„Hatással volt rám a belváros, szép műemlék házaival, az ősi Szent Jakab-templom és Jurisics Miklós vára egyaránt. Érdeklődéssel jártam a romos Óházánál, a Kálvária-templomnál, és gyermekkorom egyik élménye volt 1932-ben a Hősök tornyának építése. Kőszegen tanultam megismerni hazámat, és szülőföldem szép határának történetét. Kőszegen hangolódtam rá a történelmi múlt szeretetére, a művészi és egyben az etikai „szép”, a jó értékelésére.”

Bárány kanonok úr iparos családból származik. Lakásuk közelében – sok iparos élt, és dolgozott. Közvetlen szomszédságukban patkolókovács, asztalos, aranyozó, képeretező, pék, kerékpár- és rádiószerelő folytatta mesterségét. Szívesen látogatta gyermekkorában a mesterek műhelyeit, főleg az udvarukban található felsőrészkészítőét. Gyakran kérdezték az érdeklődő fiúcskát, mi lesz, ha megnősz? Egyszer azt mondta, hogy pápa, máskor pedig, hogy tudós.

„Hát pápa nem lettem, de Isten papja igen. Tudós sem lettem, de érdeklődésem, és munkásságom következtében, több olyan társaságnak, szervezetnek vagyok tagja, amely a tudomány valamely területével foglalkozik. (Országos Egyházművészeti és Műemléki Tanács, Magyar Ré-

gészeti és Művészettörténeti Társulat, egyetlen pap tagja az ICOMOS Magyar Nemzeti Bizottságnak.)”

Iskoláit Kőszegen végezte. Az elemi iskola negyedik osztályának elvégzése után tanítója megkérdezte tőle, hová, merre tovább? Mire ő azt felelte, gimnáziumba szeretne beiratkozni. Vörös tanító úr elcsodálkozott válaszán. A szegény sorsú, foltozósabó fia miért készül gimnáziumba? „Mert pap szeretnék lenni” – felelte a tízéves fiú.

Szülei beíratták a kőszegi bencés gimnáziumba, ahol a nyolc osztályt elvégezte. Szigorú osztályfőnökét, Tóth Ciprián tanár urat említi meg. Az induló 65 elsősből mindössze 13 tett érettségit. Bárány László nemcsak a Mária kongregációban vett részt, de az önképzőköri élet több területén is eredményesen működött. Mint kitűnő tornász középiskolás bronz és ezüst MOTESZ jelvényt szerzett. Szívesen vett részt az iskolai színjátszásban is. Tanulmányai során kimagasló eredményt ért el matematikából és fizikából. Szívesen hallgatta a művészettörténeti és történelem órákat is. Hálával gondol vissza Lelkes Istvánra és Fodor Henrikre, akikről nagyon sokat kapott. A jeles esztéta bencéstől, Rezek Romántól esztétikát tanult.

„Milyen hatások értek életem következő állomáshelyén, Szombathelyen? Valójában pap-tanárnak készültem: matematika-fizika szakos szerettem volna lenni. Vékonyka gyerek voltam, így Pannonhalmán nem fogadták el jelentkezésemet, hiszen részben párhuzamosan kellett végezni a teológiát és a szaktárgyakat az egyetemen. Így kerültem a szombathelyi szemináriumba.”

Teológiai tanulmányai során nagy hatással volt rá Géfin Gyula tudományos munkássága. Géfin rektor úr észrevette a fiatal teológus érdeklődését és a szeminárium kertjében folyó régészeti feltárásoknál segítséget igénybevette. Megbízásából rendszeresen kalauzolta az ásatást megtekintő látogatókat. A szeminárium könyvtárához – melynek igazgatója Géfin Gyula volt – külön kulcsot kapott, hogy a különböző szakterületeken szükséges irodalomhoz bármikor hozzájuthasson.

Fiatalkori érdeklődése az építészeti, régészeti emlékek iránt változatlan maradt a későbbi évtizedek során is. Szívesen járta Magyarország tájait, hogy annak értékeit megismerje. Számos külföldi államot is felkeresett, hogy tudását gyarapítsa. Már 45 éves volt, mikor idegenvezetői vizsgát tett Körmenen.

A műemlékvédelemmel kapcsolatos feladatok is szerepet kaptak életében már teológus korában. 1945. március 4-én bombatámadás rombadöntötte a szombathelyi székesegyházat. Nemcsak fizikai munkát

végzett kispap társaival együtt a helyreállítási munkák során, hanem Géfin Gyula megbízásából más feladatok végzésére is felkérték.

Pappászentelése után Zala megyébe helyezte főpásztora. Onnét került 1959-ben jelenlegi állomáshelyére Magyarszecsődre.

„Mostani állomáshelyemen, Magyarszecsődön – emlékszik vissza Bárány László – megint csak olyan helyzet adódott, miszerint nem maradhattam tétlen, többet kellett nyújtanom. A 13. század közepén épült magyarszecsődi román kori templom restaurálása, műemléki feltárása sok utánjárást, történeti kutatást igényelt. Ez a kis falusi templom, szinte az ismeretlenség homályából tűnt elő. C. Harrach Erzsébet felfedezése – a déli kapu megtalálása – indította el a tudományos kutatást és feldolgozást. A levéltári és műemléki feltárásból kialakult a hiteles kép: a magyarszecsődi „kisded” templom a késő román provinciális templom-építészet remeke.

A mater templomának történeti feltárása mellett kutatást végeztem a büki, kis- és balogunyomi, valamint a gutatóttösi templomok műemléki helyreállításához is.”

Bárány László nem csak műemléki kutatásokat végzett, hanem publikált is. Cikkjei jelentek meg a Vas Népében, az Új Emberben és a Katolikus Szóban. Egy tanulmányát a Művészet c. folyóirat jelentette meg. Önálló kötete is napvilágot látott (*A magyarszecsődi románkori templom és plébánia története*). A magyarszecsődi templomról készült tanulmányát a British Múzeum és a Washingtoni Kongresszusi Könyvtár is megkérte. *A 200 éves szombathelyi egyházmegye és Szent Márton egyházmegyéje* című gyűjteményes kötetekben a szecsődi templomról írt tanulmányt.

A helytörténet kutatásához sorolhatjuk néprajzi emlékek gyűjtését is. A szellemi néprajzhoz tartozik a vallási emlékek, imák gyűjtése. Erdélyi Zsuzsanna archaikus népi imádságokkal foglalkozó, *Hegyet hágék, lőtőt lépék* c. könyvében említést tesz a Vas megyében gyűjtött imákról. Írja, hogy Vas megyében nem folytatott érdemi gyűjtést, mivel itt Fettich Nándor járta a falvakat, ősi imák után kutatva. Kiváló segítséget nyert Fettich, Bárány László személyében. Fettich Nándorral való ismeretsé-
gükről Bárány László így emlékezik.

„Dr. Fettich Nándor régész, régi imaszövegek gyűjtése során járt plébániánkon. Ősi, a pogány magyar hitvilágba visszanyúló imaszövegek gyűjtésére érkezett. Gyűjtésre ösztönzött engemet is. Szívesen támogatam munkája során. A csodálatosan szép ősi imádságokat az Etnographia c. folyóiratban publikálta is. Többször megfordult nálunk. Az ismeretségből barátság lett, amely haláláig tartott. Mint régész érdeklődés-

sel figyelte a templomunk rejtett szépségeinek napvilágra való kerülését. Hallott a szenzáció számba menő felfedezésről, a román kapuzat megtalálásáról. A már feltártak, szinte szenvedélyes kutatási lázzal töltötték el. A hetedik évtizedét betöltő tudós, fáradtságot nem kímélve, betegségével nem törődve, számtalanszor eljött Magyarszecsődre.

„1970 telén megkértem, készítsen rajzos dokumentációt templomunkról és szövegezze meg elgondolásait. Kérésemre azonnal jött. A februári többfokos hidegben órákon át ült kint a templomkertben és készítette a rajzokat nagy türelemmel. Jó alkalmul szolgált érvei igazolására a magyarszecsődi kutatási eredmény. A belső fiulkék ívei, a körablak és annak kőkeretezése, másrészt az a tény, hogy a templom keleti oromzatán, mely nagyon alkalmas apotropaikus megelevenítésre, három különböző keresztet lehet látni. Ezek magyarázatára éppen az általa gyűjtött, még a nép ajkán élő, szövegeket használhatta fel. A különböző „állású” keresztekben a sámános mágia ellenében alkalmazott keresztény tartalmú „forgó kereszték mágiját” látta. Nem feladatom Fettich Nándor élete munkájának értékelése. Egész egyénisége, szerénysége, tudása meglátásai, munkavállalása mindenkor csodálandó marad számomra.”

Bárány László, mint műemléki referens jó kapcsolatot tartott fenn az Országos Műemléki Felügyelőséggel, ezért kapott évekkal ezelőtt olyan megbízást, hogy a szombathelyi székesegyház leendő orgonájának építéséhez szükséges műszaki engedély megszerzésében járjon el.

A ma is rendszeres kutató munkát végző kanonok úr jelen terveiről elmondta, hogy Körömend és Magyarszecsőd határában előkerült bronzkori cserépedények története érdekli. Foglalkoztatja a római út nyomvonala Salatól Savariáig. Tanulmányt ír a magyarszecsődi románkori templom tájolásáról, alaprajzáról és formaelemeiről. Történet-filozófiával is foglalkozik.

Terveinek megvalósításához jó egészséget kívánunk a jubiláló Bárány László kanonok-plébános úrnak, és köszönjük a beszélgetést.